

World Urban Park europeiska konferens, Albi, Frankrike, 4-7 oktober 2016

Deltog från Sverige: *Richard Murray*

Konferensen samarrangerades med den franska park- och trädgårdsföreningen *Hortis* och samlade ca. 300 deltagare. Det var fler WUP-medlemmar med på denna konferens än den i Kapstaden, gissningsvis ett 50-tal. WUP-medlemmarna kom från Storbritannien, Irland, Holland, Tyskland, Tjeckiska republiken, Norge, Danmark, Finland, Spanien m.fl. länder. Deltagare kom även från USA, Australien och Nya Zealand.

Nästa års europeiska konferens kommer att hållas i Liverpool, UK, den 17-18 oktober 2017. Temat är Heritage, Economy, Landscape. Mary Worrall från Birkenhead park är huvudansvarig.

Temat var grön infrastruktur och kulturhistoria. Ett mycket påtagligt inslag i de många föredragen är att inte stanna vid vackra planteringar och klippta gräsmattor utan att ta hela naturen och hela landskapet i beaktande och att betona sådant som rekreation och hälsa, pedagogik, klimatpåverkan och tålighet mot klimatförändringar m.m. *Hortis* är en förening för stadsträdgårdsmästare och World Urban Parks uppstod ur en förening av stadsträdgårdsmästare – att man nu har denna breda ansats tyder på att inte bara den traditionella parken finns med på programmet.

Christy Boylan som förestår World Park Academy berättade om utbildningsprogram och certifieringar av personer som arbetar professionellt med parker. WPA arrangerar webinarer på olika ämnen. Ett pris – European Urban Park Award – för parker är under utarbetande och kommer snart att lanseras.

Richard talade till de församlade WUP-delegaterna från Europa om de problem som stora parker står inför och om hur Kungliga nationalstadsparken kom till i en period när storstäderna i västvärlden inte växte, de flesta krympte. Det var ett historiskt tillfälle som kanske inte återkommer på många år. Runt om i världen växer städer i dag så det knakar. Gruppen inom World Urban Parks som *Richard* leder har ägnat våren och sommaren åt att försöka påverka UN Habitat att ta med vikten av stora grönområden i sin slutdeklaration – The New Urban Agenda – men det har inte lyckats. Ett arrangemang på UN Habitat III i Quito den 17-18 oktober nu i år gör ytterligare ett försök. Tanken att stora parker – grönområden, skogar i städer, peri-urbana parker eller jordbruksområden i städernas utkanter – har ett särskilt värde är ny inom World Urban Parks.

Richard höll också ett möte för de som var särskilt intresserade av stora parker. I mötet deltog Margaret Gormley, co-chair i Large Urban Parks committee, Peter Verdyck, co-chair Good Practices, Chris Rutherford, som leder Benchmarking and standards inom WUP och ett antal andra personer. Ämnet för mötet var hur arbete med Large Parks skulle drivas vidare inom World Urban Parks. Richards slutsatser av diskussionerna är dessa:

1. Vi borde kunna fördela ansvar bland kommittémedlemmarna för nya ämnen med anknytning till stora parker att göra enkäter om.
2. Att anlita Yardstick Global (se nedan) förefaller inte passa vår strävan att bygga en databas för stora parker.
3. Vi ska inte låsa definitionen av stora parker – alla som är intresserade av stora parker bör få vara med i vårt nätverk för stora parker.
4. Vi bör samla argumenten för stora parker i en "slide-show" och i en broschyr.
5. "Webbinars" kan användas för att diskutera olika parkproblem i en mindre grupp av specialister eller särskilt engagerade. "Webbinars" som liknar stora konferenser fungerar däremot dåligt, enligt all erfarenhet.
6. Vi måste utveckla en kommunikationsstrategi – utåt och mot WUP och nätverket för LUP.

- a. Minnesanteckningar på LUPs hemsida – alla kan ta del av hur vi planerar vårt arbete.
- b. Nyhetsbrev till alla i nätverket för stora parker. Alla – även de som inte är medlemmar i WUP, men som anmält intresse av att höra till nätverket får våra nyhetsbrev.
- c. Tillgång till databas, good practices bara för medlemmar.
- d. Hemsidan ska vända sig till de som vi vill övertyga med information om värdet av stora parker, goda exempel och aktuella händelser (konferenser, nyutkomna böcker).

Anna Steidle, Chair for European board of WUP, berättade om hur parker successivt kommit att bli ett inslag i städer (i stor utsträckning på samma sätt som Peter Clark berättar historien, men med andra namn och andra parker). Första gången i historien som en park nämns är i en egyptisk grav (Meketres grav) från år 2010 före Kristus. Kejsaren Pompejus skapade en park i Rom år 55 f.kr. Vitruvius, ca. år 100 e.kr., talade väl om att parker och grönska skänker hälsa och behag för ögat (The Ten Books on Architecture). St. Benedikt som grundlade ett kloster i St Gallen år 529 angav att klostret måste innehålla en trädgård – det blev starten för alla klosterträdgårdar. 1494 lät Karl VIII anlägga en stor slottpark i Neapel. Sen kommer trädgårdsmästaren Le Notre som anlägger Vaux-le-Vicomte och därefter Versailles (1662-1689) vidsträckt barockpark. Capability Brown var en trädgårdsarkitekt i början av 1700-talet som utvecklade den engelska parken på sitt eget sätt och var med och designade 170 stora parker kring olika slott. "Capability" kom han att kallas därför att han alltid såg möjligheter att skapa en park, att förbättra landskapet. Har bl.a. gjort Downton Abbeys park. Kanske är det i München som sedan den första offentliga parken kommer till stånd. 1789 öppnade den bayerske regenten Carl Theodor sin park – the "English Park" – i München för allmänheten. (I Stockholm öppnas Kungsträdgården för allmänheten någon gång under andra halvan av 1700-talet – det är under upplysningstiden då trycket från allmänheten växer. Detta tryck förefaller ha haft betydelse för parkhistorien.) I Magdeburg öppnas sedan Klosterbergpark, ägd av staden, för allmänheten 1824, kanske den första kommunala parken. (I Liverpool, England, öppnas 1847 Birkenhead park, som annars brukar kallas den första kommunala, allmänna parken.) Andra namn som Anne Steidle nämnde var Jöns Persson-Lindh, Hans Christian Flindt (Ørstedsparken i Köpenhamn, 1879), Kölns Stadtwald (1896), Martin Wagner ("Die sanitäre grüne Stadt", 1915), Volksparken in Köln, Fritz Encke (1920-30), Lois Le Roy ("Ecological citites", the EkoKathedraal, 1980-2010), som väckte idén om vilda, ekologiska parker. På kontinenten i Europa tillkom i många städer parker när stadsmurar revs – medan andra gjorde ringvägar av den återvunna ytan. Anne Steidle avslutade med att fråga vad alla de parker hon nämnt hade gemensamt? Hennes svar: eldsjälar som hade visioner! Nu kämpar parker mot knapp ekonomi, nu gäller det att vara ekonomisk och kunna leda parkadministration på ett professionellt sätt.

Andra talare gav exempel på att stora parker skapats även på senare tid. *Mary Worral* från Liverpool, berättade om den första engelska s.k. Country Park på halvön Wirral utanför Liverpool. Den tillkom formellt 1973. (I England finns en lag från 1968, The Countryside Act, som reglerar inrättandet. Numera finns ca 250 Country parks, som ligger i utkanten av städer.) *Stephanie Guiraud-Channel*, borgmästare i Albi, Frankrike, berättade att staden köper mark runt omkring sig för att renovera och utveckla till naturparker, området kring floden Tarn har också utvecklats.

Emanuel Treub från Basel berättade att staden sedan många år har arbetat med att göra om kyrkogårdar till parker, i brist på annan lämplig mark. Denna praxis började redan på medeltiden.

Elisabeth Fournier, berättade om ett stort grönt, obebyggt, delvis sankt område utanför Bordeaux mot Atlankusten. Kan ev. vara Parc Naturel Régional des Landes de Gascogne, ett nästan 800 kvkm stort område.

*Alberto Ipa*s höll föredrag om en stor (300 acres) park i Zaragoza, Spanien. Den utmärks av att i viss utsträckning vara uppbyggd med privata pengar och var från början en expo. Den kombinerar att vara en park med ett stort utbud av aktiviteter, såsom golf, ridning, "rafting", "canoeing", betande får, picknick, m.m., m.m. och företag som givits tillstånd att etablera sig på villkor att de bidragit till uppbyggnad av parken, som i stor utsträckning är artificiell. En stor damm har byggts som det går att segla på och som samtidigt tjänar som buffert när Ebro svämmar över. Ca. 20 procent av kostnaderna för att driva parken erhålls i intäkter från företagen – större kontor, restauranger, expos, m.m. Företagen driver delar av parken, bl.a. alla toaletter. Företagen har också investerat i uppbyggnaden och skapandet av parken – 35%. Den här parken används väldigt mycket av de 700.000 invånarna i Zaragoza. Det finns andra parker, bl.a. en stor urban skog, som däremot används mycket litet.

Flera talare berörde hur litet pengar parkerna får och att budgeten för parkskötsel krympt i många år – "det blir till slut bara gräsmattor". Siffror som nämndes var 0,5-2% av kommunala budgetar. Anna Steidle nämnde också att München, som hon kommer ifrån, växer snabbt och att det skapar konflikter kring många grönområden, främst i periferin, men också centralt när man vill lägga flyktingbostäder i parker.

För att i någon mån hålla ordning på argumentation har *Yardstick Global* startat en benchmarkingtjänst, berättade *Chris Rutherford*. Kommuner prenumererar på tjänsten och levererar data, som sedan används för att jämföra kommunerna. 120 kommuner är med, totalt sett arbetar man med 27 indikatorer. Ett antal finska och danska kommuner är med. Man tar fram data om hur mycket grönyta olika städer har, i relation till sin totala yta och i relation till antalet invånare, hur mycket pengar man lägger på parker m.m. En intressant indikator är antalet barn per lekpark. Antalet skiljer sig starkt – Stavanger har en lekpark på 100 barn.

Ralf Witthaus är en relativt ung konstnär som designar gräsmattor/gräsytor med tecken och budskap genom att klippa gräset mycket kort – det växer sedan upp igen. Kan skapa intresse för annars ej utnyttjade parkområden.

Chris Rutherford tyckte att en lärobok om parkers ekonomi borde skrivas – det finns inte någon sådan bok i dag. Och att parkarbetare måste bli mycket mer professionella.

Kevin Halpenny, Irish Landscape Institute, menade att på Irland ses parker som viktiga mötesplatser där sociala skrankor bryts ned.

Carlo Calfapietra förde in jordbruk och skogar i den urbana grönstrukturen.

Runt om i världen sker ett arbete för att uppmärksamma grönstrukturens betydelse i städer.

- 1st European Urban Green Infrastructure Conference hölls i Wien 23-24 november 2015.
- WHO uppmärksammar grönstrukturens betydelse i städer för hälsa vid sina konferenser och har en bra företeckning över andra webplatser, konferenser m.m. med kopplingar till grönstruktur i städer (<http://www.who.int/heli/risks/urban/urbanvdirectory/en/index2.html>).
- Den franska organisationen *Plant&Cit * g r intressanta undersökningar av bl.a ekosystemstj nsters värde..
- I England utses årligen parker som f r "The Green Flag Award"
- *Nordic Green Space Award* har tilldelats Hagaparken f r något  r sedan
- Frankrike har många utmärkelse f r parker
- En nordisk parkkonferens kommer troligen att arrangeras på Island 2018, bl.a. av *Torgeir Sörenson* från Stavanger.

- Biosphere reserves are sites established by countries and recognized under UNESCO's Man and the Biosphere (MAB) Programme <http://www.biospheresmart.org/>
- The Trust for Public Land, USA, gjort studie för att svara på frågan "How much value does the city of Philadelphia receive from its parks?" www.tpl.org Har utarbetat ett diagnostiskt redskap för att värdera grön infrastruktur.
- Cité Verte är en fransk organisation för gröna städer www.citeverte.com
- Stephen Wolter, Indiana university, har låtit utvärdera en rad städer i Indiana, USA, beträffande deras sårbarhet/hållbarhet för klimatförändringar
- Det finns många certifieringssystem under rubriken "eco-city label"
- Det finns ett antal EU-program för urban grön infrastruktur. Ett är COST, Urban in greens, ett annat är Life Plus, som handlar mer om biologisk mångfald. Carlo Calfapietra och Giovanni Sanesi är två personer som kan dessa program och hur man ansöker om medel.

Peter Verdyck ledde en workshop som handlade om en databas om stora parker som Large Urban Parks lanserat genom arbetsgruppen Good practices, som leds av Peter. Dels gjordes reklam för databasen som nu är under uppbyggnad. Gruppen söker parker som vill ansluta sig. Det gör man genom att svara på ett frågeformulär som ligger på hemsidan för World Urban Parks. Syftet är att samla in vissa basfakta om stora parker, så många som möjligt. Finansiering utgör en viktig del av frågorna och workshopen handlade sedan om olika sätt för stora parker att skaffa sig inkomster. Zaragossa nämndes, där en nyligen anlagd park (se ovan) förlitar sig på företagsbidrag i stor utsträckning. Lägger man ihop företagets driftbidrag och värdet av den parkskötsel som de utför på egen bekostnad svarar detta för €1,4 milj. mot stadens bidrag på €1,8 milj., dvs. drygt 40%. I staden Boom (17.000 inv), Belgien finns evenemangsparken de Schorre (0,75 km²) som vars intäkter till drygt 30% kommer från brukarna. Park Guell (en skulpturpark) i Barcelona tar inträde av turister medan lokalbefolkningen går gratis (ett oerhört stort tryck tidvis på parken). Parken Rivierenhof utanför Antwerpen har frivilliga som plockar skräp och planterar. Också viktigt för att skapa en känsla för parken hos kringboende. Phoenix park i Dublin har också frivilliga som hjälper till (liksom i Central Park). I Helsingfors går 29.000 skolbarn ut och städar parker en gång per år. Richard fyllde i med att parkförvaltningen i Stockholm idag sluter skötselavtal med boende i ett område om skötsel/odling i en begränsad del av en park. Slutsats, viktigaste områden för arbetsgruppen att gå vidare med: parkers ekonomi och skötsel, parkarbetares kompetens och utbildning.

Fick i en paus veta att mannen bakom de finska nationalstadsparkerna heter *Jukka-Pekka Flander*.